

Ten aanzien van van Spaendonck lag het anders. Hij stond in het Zuiden bekend als een uiterst bekwaam organisator. Niet alleen was hij directeur geweest van het (in Tilburg gevestigde) rijksbureau voor wol en lommen, maar ook secretaris van de diocesane werkgeversverenigingen in Noord-Brabant en Limburg en secretaris van de Tilburgse Kamer van Koophandel. Hij had evenwel (dat was in Tilburg aan velen bekend) de wollenstoffen-industrie sterk gestimuleerd tot het leveren van uniform-laken aan de *Wehrmacht*. Zodra zijn benoeming bekend werd, maakte de georganiseerde Tilburgse illegaliteit haar bezwaren kenbaar aan de militaire commissaris; deze gaf ze aan Kruls door en Kruls gaf vervolgens de militaire commissaris van de provincie Noord-Brabant, de van der Schueren, opdracht, terstond een onderzoek in te stellen in overleg met de inmiddels gevormde Provinciale Raad van Vertrouwensmannen der Illegaliteit. Kruls bood aan, van Spaendonck onmiddellijk uit zijn functie te ontheffen, maar dat achtten de Tilburgse illegale werkers niet nodig.

De commissie inzake van Spaendonck (de van der Schueren werd voorzitter en er waren vijf leden onder wie twee vertegenwoordigers van de illegaliteit¹) kwam eind december voor de eerste maal bijeen. Te harer beschikking stond een dossier met o.m. alle circulaires die van van Spaendoncks rijksbureau waren uitgegaan; zij raadpleegde voorts de rector magnificus van de Katholieke Economische Hogeschool en de praeses van het Tilburgse Studentencorps en zij ontving tenslotte een schriftelijke uiteenzetting van van Spaendonck persoonlijk. Haar in maart '45 geformuleerde conclusie was dat deze niet op duidelijke wijze aan het verzet had deelgenomen en dat hij, 'pogende te redden voor het Nederlandse bedrijfsleven en voor de Nederlandse arbeiders wat hij kon, zo ver (is) gegaan dat men niet aan de indruk kan ontkomen dat zijn toegeeflijkheid te groot is geweest.' De commissie erkende dat van Spaendoncks aftreden 'een zware slag' zou zijn voor het College van algemene commissarissen, maar was toch, 'al deze overwegingen zorgvuldig tegen elkaar afwegend, . . . van mening dat het algemeen belang door het handhaven van mr. van Spaendonck . . . ernstiger zal worden geschaad dan dit door zijn aanblijven . . . kan worden gediend, waarom de commissie u adviseert, het aftreden van mr. van Spaendonck te bevorderen.'²

¹ Leden waren dr. F. S. P. van Buchem, prof. dr. J. Cobbenhagen, mr. J. J. A. M. Houben, J. Pot en dr. ir. N. A. J. Voorhoeve; van Buchem en Voorhoeve vertegenwoordigden de Noordbrabantse illegaliteit. ² Rapport, 13 maart 1945, van de Commissie-van Spaendonck (CSMG, Zeer geheim archief, 6).